

Locuint'a Redactorului
si
Cancelleria Redactiunii
e in
Strata Morarilor Nr. 18.
Scrisorile nefrancata nu se vor
primi decat numai de la coresponden-
tii regulari ai „Federatiunii.“
Articlii ramisi si nepublicati se
vor arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literar, comercial si economic.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețul de prenumeratiune
Pre trei luni 3 fl. v. a
Pre siese luni 6 " " "
Pre anul integral 12 " " "
Pentru Romani'a:
pre an. integral 40 Leini. = 16 fl. v. a
" 6 luni 20 " = 8 " "
" 3 " 10 " = 4 " "
Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. tasa timbrei pentru deschidere publicata une separat. In locul deschis,
20 cr. de linia.
Una exemplară costă 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la

„FEDERATIUNEA“

pre patrariul IV (oct.-dec.) 1869.

Incependum se trimestrului alu IV (oct.-dec.) an. c. rogâmu pre p. t. doritorii de a avea acestu diurnal, se binevoiesca a grabi cu prenumeratiunea, pentru ca de una parte se ne scim orienta in privința a numerului exempliarilor ce vomu avea a tipari, era de alta parte se potemu incungură ori ce neregularitate in speditiunea diurnalului. Totu de una data rogâmu pre Domnii abonati, cari sunt in restantia cu pretiul de prenumeratiune, se nu intardie a-si rafui socotele, ca se nu ni se adaugă greutatile si d'in aceasta parte.

Atragemu atentunea on. publicu romanu la impregurarea că, redeschidiendu se diet'a Ungariei in 16 l. c., diurnalul nostru nu va intardie a raporta cătu mai esuctu despre tote siedintele dietei mentiunate, fiindu cu deosebita luare a minte la actele, cari voru atinge mai de aproape interesele vitali a le nativane romane.

Condițiile de prenumeratiune remanu cele d'in fruntea diurnalului.

Redactiunea.

Scire electr. part. a „Feder.“

Data in Muresiu-Osiorhei in 10 oct. la 8 o. 45 m. dm.
Sosita in Pesta " " " 1 " 30 " dp. md.

Redactiunei diariului „Federatiunea“

Presedintele tablei regesci, baronulu A por a esposessiunatu pre fostii sei iobagi, pre toti locuitorii d'in comun'a romana Tofalu.* Esposessiunarea e facuta prin tribunalu.

300 suflete, 26 familie cu copii in leganu sunt de 8 dile in mediu-loculu drumului.

Tota avereia si rodulu d'in anulu prezinte li se licita in 2 dile.

Copii si betrani plangu de o potriva de frigu si fome.

Deregator'a politica li a demandat a parasi drumulu si a-si duce hainele neesecuate, d'in contra li se voru arde.

Unde se emigreze 300 suflete in capu de iernă?!

Ne amu rogatu de comisariulu regescu, se ne repuna in locuintele nostre, celu putienu pana la prima-véra, seu se ne lase in drumu, se mori-mu de fome si frigu, unde parintii si mosii nostri au morit in lenisce.

Amu remasu fara una bucatura de pane.

Adunati-ni de la crestinii cei buni ajutoriu, ea se nu perimu de fome, si fiti interpreti tipetelor nostre.

Apelam la sentiul de umanitate!

Moldovanu Zacharia, Tataru Ionu, Moldovanu Ionu, Simonu Ionu, Moldovanu Ionu senior, in numerole comunei.

Cele intemplate in Tofalu le amu vediutu ieri cu ochii nostri.

Dr. Ratiu, Cordea.

Pest'a, 12 oct. 30 sept. 1869.

Telegramul ce 1. publicaramu mai susu nida una trista si infioratoria doveda, că arbitriul si anarcia si-au ajunsu culmea in Transilvania, că starea acestui principatu nefericit u se mai poate suferi si că de voru continua aristocratii ma-

giari impilarile loru, Romanilor nu li va remană decat se strige „pro arae et focis.“

Suntemu noi asta-di in mediu-loculu feudalismului, candu pamentulu era numai proprietatea catoru-va favoriti ai coropei, numiti nobili, si candu poporulu era „gleba adstrictus“ si prin urmare proprietate si elu de-o-data cu pamentulu a nobililor? Pentru ce a solvitu poporulu milioanele cele multe de desdaunare, cu sudorea facie sale, tragundu panea din gura filoru se? Pentru ca asta-di se fia despoiatu de proprietatea sa in modulu celu mai barbaru, pentru ca sute de suflete se fia aruncate din casele loru in mediu-loculu drumului? Ba, deregator'a magiara a demandat celoru nenorociti ca se parasesca chiaru si drumulu si se se duca unde, unde? In lumea mare. Asì este, că ci Romanii nu mai au locu in Transilvania, ei n'au neci una proprietate, pamentulu este alu aristocratilor magiari.

Romanilor, „300 de suflete, 26 familie cu copii in leganu sunt de 8 dile in mediu-loculu drumului; tota avereia si rodulu din anulu cu-rinte li-sa licitat in 2 dile; copii si betrani plangu de o potriva de frigu si fome!“ Asultati si ve infiorati.»

Nu va trece multu tempu, asta-di manu, tribunalele magiare voru declară pre toti Romanii din Transilvania de proletari, de omeni fara de patria, fara de vatra parintiesca. Inse ce voiti voi? Asì e legea, asì e dreptatea. Voi n'ati avutu si nu aveti nimicu: Werbóczy a dîsu-o, că „rusticus praeter mercedem laboris sui nihil habet“; legile, privilegiile, donatiunile regesci au impartit totu pamentulu intre aristocratii magiari, intre nobili, tu, poporule, tu n'ai nimicu! Tote padurile acele intinse, tote valile acele fertile, toti acei munti seculari, locuri sacre, cascigate cu sangele tenu si alu strabunilor tenu, sunt proprietate esclusiva a catoru-va familie, cari au singurulu meritu de a nu lucră nimicu, de a se nutri numai din sudorea ta, de a te impila dupa placulu loru, de a te alunga din casele tale si a strabunilor tenu. Aristocratii magiari ti-spunu tote aceste cu legile, privilegiile, donatiunile si drepturile loru regali la mana; ministeriulu de justitia magiara din l'est'a, care are mana libera a supr'a Transilvaniei, ti-a infinitatuit tribunale urbariali pentru ca se te despoie de totu ce ai, pentru ca se-ti ide totu pamentulu si se-lu dè nobilime magiare; acëstă este dreptatea ce se face in constitutiunalismulu magiari; trebuie se te supuni si se nu carmesci nimicu, că-ci altmintre esti comunistu, esti inimicu alu proprietatii legali, alu legilor in vigore, alu toturoru institutiunilor sanctiunate prin legi. Eca logic'a neinfranta, carea te tiene in frâu si nu te lasa se te misci nece-decatu.

Patent'a urbariale, in urm'a carei-a poporulu din Transilvania fu silitu se platesca sub titlulu de „desdaunarea pamentului“ atatul de milione, nu are pana asta-di nece unu resultat; asta-di, ca-si inainte de 1848, totu pamentulu Transilvaniei ni presinta dea mai mare confusione cu privire la proprietate; pana asta-di nu s'a regulatu nimicu; aristocrat'a magiara potre rechiamă inca si acumori-ce pamentu, ori-ce posesiune; tribunalele aristocratice infinitate de absolutismulu magiari judeca tote causele in favorulu aristocratice magiare si in defavorulu poporului. Cari sunt legile ce ni-aru potre scuti? Nu avemu; că-ci patent'a urbariale este atatul de vaga, atatul de nedecisa, principiele depuse acolo sunt atatul de obscure si contradictorie, spiritulu ei este atatul de nefav-

ratoriu poporului, in catus totu dispusetiunile facute pentru regularea proprietatii in Transilvania, sunt mai multu una calamitate decat una lege. Se mai adaugemu catură aceste, că totu ce s'a facutu, a fostu totu-de-un'a productul absolutismului, si că poporulu, despre a le carui-a interese era vorba, neci-o data n'a fostu ascultata.

Telegramulu mentiunatu ni spune, dreptu acea, ce are se astepte poporulu din Transilvania d'in partea aristocraticei magiare: despoiere totale de pamentulu seu si una miseria d'inte cele mai triste. Asì este, ni-s'a rapitul limb'a, na-tiunalitatea, autonomia tierei, urmeza acuma se ni se rapesc si proprietatea pamentului, se simu espusi d'in locuintele nostre, si betranii si copiii se fia dati in man'a elemintelor naturei! Urmati, domnilor, mai departe pre acesta cale, veti vedea, unde ve va conduce, veti vedea, voi omeni fara de sufletu, ce potre se faca desperatiunea unui popor, ve veti convinge in fine ce este unu iobagiu, unu curialistu, unu taxalistu, daca n'ati invetiati inca ce este omulu!

In starea de unu asiediu spiritualu si materialu, in carea ne afiamu, nu avemu unde se ne adresam decat la noi insi-ne; noi trebuie se ne ingrigim de viitorul nostru, care este subminat in continuu de catură adversarii nostri prim tote mediul locele ce si-le permitu.

Ca omeni, cari iubim dreptatea, se spunem de o cam-data aristocraticei magiare din Transilvania, că „pamentulu este alu celoru ce lu cultivă cu sudorea loru“, si că nu numai una natu-nue, una comună, ci fia-care fintia omnnesca trebuie se-si pota afila unu asilu pre pamentulu, unde le a pusu Creatoriulu.

Doved'a prin carea se va convinge aristocraticei magiara de acestu adeveru va fi mare; atunci betranii, alungati asta-di pre strade, se voru repune in locuintele loru, si dreptatea va fi facuta.

De la confinile militare.

(Ce cugeta poporatiunea d'in confinile militare cu privire la puseiunea sa in monarcia.)

Precum se scie, in sedint'a consiliului municipalu alu Panciovel, tienuta in 17 a lunei trecute, s'a decisu cu unanimitate a se face protestu solemnu contr'a incorporarei partiali a confinierilor militari in Ungaria, mai departe a se cere sustinerea starei actuali pana la conchiamarea dietei confiniale si a se adresă una provocatiune catură tote comunitatile confiniale cu scopu, ca se se slature catură acesta decisiune, si in fine a se substerne M. Sale una representatiune in asemene intielesu.

Eca prim'a manifestare a poporatiunei confiniale in acesta directiune, carea inse nu va remană unica, ci preste unu tempu mai scurtu seu mai lungu vomu avea a insemnă numerose manifestatiuni de asemene intielesu, ba judecandu chiaru dupa marturisirile foielor magiare, miscamintulu anti-uniunisticu se pare a fi luat de dimensiuni mai mari si a produce chiaru si intre magiari ingrigiri seriose.

Cumă confinile, ea institutiune militaria, asta-di si-au perduto scopulu loru primitiv si că nu mai au vietia, nimene nu o potre contesta; nu mai sunt asta-di orde turcesci, care se trebuiesca alungate de la confinie, au trecentu chiaru si temporile, candu pentru seutirea contr'a unor morburi pestilente au trebuitu se se sustiena unu lungu cordonu militari cu spese multe. Inse inainte de a procede la schimbarea unei referintie, carea dură in decursu de secole, era consultu atatul d'in motive de oportunitate catu si mai multu d'in pri-vintie de ecitate, ca in acesta cestiune de atat'a impor-

*) Aci urmăza căteva cuvinte nedescifrabile. Red.

tantia să se asculte înainte de tote vocea populației confinarii.

Serviciile populației confinarii, carea în toate temporile și în epocele cele mai grele a tenu în tota fideliitate la monarhia, nu stau fără de tota indoielă înaintea ochilor, acea ce chiar și adversarii ei trebuie să o recunoscă; că ce care provicia din monarhia austriacă săru potă măsură, ce se atinge de sacrificiile sale pentru binele statului, cu confinile militare? și periele de sânge, care fișii confinilor militari l-au versat pre diferite campuri de batalia ale Europei pentru integritatea imperiului, să nu fie recumperat ore loculu și fundulu ce lu posiedu ei astăzi, să nu si fie castigatu ei încă ore prin aceste sacrificii, chiar și în Austria constituțională, dreptul de a-si potă pune cuventul în afaceri cari i atingu atât de aproape, și unde este vorba de a fi să nu fi?

Asemenea cauți nu se prezintă aici, care ni dă încă una dată dovedă trista, cătu de putenia este considerată vocea poporului în Austria.

Între asemenea impregiurări nu ramane altu mediu-locu pentru poporului confinarii, decât a-si exprime parerea sa asupra acestei afaceri atât de importante celu putenia în adunările sale comunali și municipali.

Celu ce dorescă în confinile militare delaturarea militarismului, este departe de a avea în vedere una încorporație a provinciei, fia în Cislaitania, fia în Croația civile său chiar și în Ungaria. Fără ca să li peze ceva de referințele actuale, de dualismu, despre a cărui-a nestabilitate ei sunt convinsi, granițarii nu cunoscă de cătu unu statu totalu alu Austriei care, după expresiunea propria a inaltului nostru monarh, este chiamat de a cuprinde „tote poporele sale diferențe, vorbire-aru aceste ori ce limba, cu asemenea dreptate cu asemenea promovare, cu asemenea îngrijire a intereselor și calităților loru.“

Granițarii au observat, că nu a fostu vorba de binele loru, candu să a facutu primulu pasu pentru disolvența confinilor și incorporarea loru în Ungaria, ci că era vorba numai de a multiplui pofta matadorilor magiari, cari astă-di se consideră de salvatori ai Austriei; ei sciu prè bine, ce au de a suferi confratii loru, Slavii și Români, sub furia coronei atului Stefanu, și nu dorescă neci de cătu de a participa în una asemenea sorte cu ei. În contrastu directu cu referințele Ungariei constituționale, unde diferențele naționalității sunt într-o luptă fatală pentru cele mai scumpe drepturi ale loru, Slavii și Români traescu în pace unii cu alții în confinile militare.

Nu mai atunci candu poternicii magiari, cari esclenia în nesuntințele loru nebune de magiarisare, se voru retrage de pre terenul activității loru, pana astă-di atât de adunatiosă binelui poporeloru, și voru veni în locul loru barbatii cari, precepandu-si pre deplinu inaltă loru chiamare, se voru nesu d'in tote poterile a delatură prin una procedere conciliatoră și prin una îndreptățire egală, în adevăratul inteleșulu alu cuventului, îngrijirile naționalităților nemagiere amenințate astă-di pana la extremitate, candu prin una asemenea eventualitate starea actuală va fi înlocuită cu una epocă mai bună, mai pacifică; nu mai atunci va potă fi vorba de unirea poporului confinarii cu Slavii și Români din Ungaria, neci una dată înse de supunerea lui sub egemonia magiara.

(Osten.)

D e s p r e r e g u l a r e a c o n f i n i e l o r u transilvano-romane „Magyar Polgár“ spune următorie: „Dupa cercarea și statorirea otarului de la strimtorea Buzeului pana la confiniul triplete de cîtra Moldova, adena pana la muntele Cilianu, comisarinea internațională s'au reînstorșu la Brasieu, parte din cauza tempului rêu, parte fiindu că n'au avutu omeni, cari cunoscundu locurile să o conduca și deo desluciri; că și-va închiă lucrările pentru estu-timpu, și va susurte guvernului projecțile sale; și estu-modu proprietarii confinari voru avea tempu pentru a-si cascigă actele și documentele trebuințioase.

Statorirea esactă a raportelor confinarii d'entre cele două tiere se poate face numai pre bas'a lucărărilor confinarii de la 1792, fiindu-efi de la anul acestu-a începe neci resbele, nece conveniuni de statu n'au produsu stramutări în otare. Înse datele acestei fusesc nu potu servi de îndreptariu pentru tote raportele actuali de posessiune privata ori comunale, fiindu că în tempu de unu

seclu s'au infemplat atari stramutări pre acestu intinsu teritoriu, a caroru justa sustare nu se poate atacă pre bas'a legilor civile ale celor două tiere.

D'in acestu punctu de vedere sunt a se apreciu și pretensiunile comunității Zagonu în privința selbelor de pre cîstă muntilor Botă-Mica și Botă-Mare pana la Riusiorulu-Princiului, cu tote că după statorirea otarului din 1792, linia despartitoria s'ă intinsu de la Petru Chiaei preste Dealulu Chiaei și preste teritoriul Botei Mari și Mice pana la Poiénă cu Pétra, astă-dara a trecețu preste pisculu muntelui, și estu-modu în dréptă Riusiorului-Princiului întrăga facia sudică săru tienă de România. Daca înse comună Zagonu și-va documenta dreptul său de proprietate — și precum suntemu informați ea va potă face acăstă pre bas'a unor documente vechie — partea posesiunei sale pana la Riusiorulu-Princiului i se va ascură, ba chiar și că-a vamale și gheretă romana se voru strapune pre tiermulu stangu alu Riusiorului.“

Discursu la „Inaugurarea scolei capitalei ort. or. d'in urbea Fagarasă“ tinențu în 18 Septembra c. de direcțore Ionu Dimitri Petrascu.

„Omulu lasatu de sine pre acestu pamantu ar' rateci.“

Stimati auditori!

Domnedieu, candu a facutu pre omu, i-a arătat două căli, dandu-i voia libera a merge veri pre un'a veri pre alt'a. Aceste căli se numesc: calea virtutei și calea vitiului. Un'a menita de a duce pre omu la una completa fericire; cea de a dou'a înse d'ălu duce siguramente la perire. Scol'a vietii, esperința de tote diferențele ne areta, că vietă omenescă este una immensa ratăcire a omului pre calea vitiului! Cine nu scie, cătu de nepotintiosă este omenescă; incătu partea cea mai mare a filorui ei apuca pre calea, carea duce la perire? Si éra cine nu scie, cătu de pucini sunt la numeru omenii, cari apuca calea virtutiei?

Daru să venim mai la curentu.

Am dîsu, că vitiulu și virtutea sunt două drumuri, cari mergu paralelu planându asupr'a omenescă: întocmai după cum unu germino generatoriu și una causa de distrugere presiedu la fazele materiale cătu și la fazele morale a le acestui globu. Luptă eterna, luptă continua între geniul binelui și geniul reului, éta ce n'a incetat unu minutu d'ă framentă omenescă de la creația ei. Care d'in aceste geniuri va triumfă definitiv? Această eate cestiunea, ce si-pune omulu, care nu vre să ramane indiferent facia cu destinele existinției sale. Daca vomu luă materiā, vomu vedē, că aci geniul binelui personalificat prin producție luptă cu geniul reului personalificat prin distrugere. Aici este incontestabilu, că geniul reului triumfa. De căte ori am trecutu pre langa căte unu cimitieriu: totu-de-un'a am devenit pradă unei cugătări infioratorie, adeca simtiam, că lumea și mormantul sunt două universe diferențe, d'in cari celu d'antău este destinat a fi înghitit de colu d'altă doilea. Sé-mi ilustrezu assertiunea. Toti omenii, cătă astă-di viață, preste unu seculu nici unul nu mai este. Am firma credinția, că tempulu nu va desminti de locu aceste triste cuvinte. Era operele materiale ale omului sunt, ca și elu, efemere, condamnate a dispare. Sé ne aprofundăm, me rogu, pana în epoche, candu Babilonia era în flore; candu Cartaginea se mesură cu Roma; candu Media avea pre celu mai bogatu d'entre regi. Unde sunt tote astă-a? Abîz se mai vedu astă-di urme de a loru marire. Unde este Troia cu falnicile ei zidiri? Unde este poternicul statu persicu? Totulu s'a stersu; incătu astă-di ne mangaiam cu nisice triste reminiscințe înregistrate de istoria, că tote aceste-a candu-va au existat, dar' astă-di nu mai sunt; fiindu că una causa de distrugere le-a impinsu în abysul perirei. Sé venim acum la alte creații a le omului, cari au facutu marirea lui: la instituții. — Aci si geniul binelui și geniul reului sunt personalificate prin omu. S'ar' pară de-o-data, că omenescă, ne mai avendu aci adversariu pre natură, tempulu și elemintele, progresul societății în calea virtutiei, poterea ideelor, veritățile politice și morali se împlinesc fără multă ostensie. Cine s'ar' increde în aceasta apariția a lucrurilor, s'ar' inselă; căci constatămu cu dorere, că progresul este multu mai usioru în domeniul materiei, decât în domeniul ideelor și moralii. N'a trebuitu multu tempu omului selbatic să învețe a face una casă, a face drumuri, a găsi mai tardiv vaporul, și a face d'in elu o aplicație miraculoasă; a mesură aduncimile și înalțimile muntilor, a traversa mariile; éra din altu punctu de vedere în cea ce privește pasiunile, viziunile, abuzurile și corupțiunea, aceste-a sunt totu atât de frecuente ca și în ea mai departată anticitate.

A p e r f e c t i o n à p r e O m u l u m o r a l u, éta opera pentru carea și contră carei-a se luptă omenii de la intemeierea societății umane. A înținută starea omenescă, nu prin pane și jocuri: ci înținându-i sufletul, innobilându-i cugetările, dirigându-i voința d'a alege

calea virtutiei și înlesnindu-i mediele d'a-si realiză aspiraționile sale legitime. Cea mai salutară, daru și cea mai grava opera de împlinitu!

Pentru că decandu tiene a minte genul omenescu, reulu se luptă împotriva binelui, intuneculu împotriva luminei, pe catul împotriva virtutiei! Si fiindă umana urmandu calea vitiului, urmează calea intunecului și nu o va scote la cale. Dar, Domnii moi, pentru că intuneculu nu se poate face lumina nici-o data, vine întrebarea acum Ce cale să urmeze omulu, ca să nu ratezească? Responsulu la astă importanță întrebare cu cătu este mai delicat, cu cătu este mai complicat, cu cătu este elu mai gravu. Elu devine totu mai seriosu, din data ce vomu cugătă, că omenescă de seculi și-fremonta capulu, cum l'ar' potă pune în prasse, ca ajungerea scopului finalu să fie asurată! Calea virtutiei este, pre carea omulu apucandu nu orbecă nici în dreptă nici în stangă: ci para sigură către alu său destinație. O! si cătu de pucini omeni practica aceasta cale? Erau tempuri, candu aceasta cale era parasita, neamblată, dar' astă-di suntemu într-o epocă, candu omenescă nisiesce a se apropia de astă cale.

Facandu, Domnilor, aceste digresiuni, permiteti-mi a me intorce la meritul cestiuniei, ce se gasesc puse pre terenul discusiunei. Prinț, că omulu ratecesc în continuu pre acestu pamantu se gasesc în chiară natură lui omenescă! Da, Domnii moi, căci de vomu aruncă una privire de ochiu a supr'a omului mai cu semă, candu elu se gasesc în virșa, carea e mai aproape de nascerea lui, la momentu ne convingemul despre deibilitatea a ființei omenesci.

Slabituinea naturei omenesci se pronunță cu mare putere de la nascere și pana la morimentu; mai tare înse pre tempulu copilariei. Elu, lasata singuru de sine, neavandu cine să-lu conduca, trăiesc pentru că să duce una viață animalică, și astu-feliu devine cea mai nefericită și reumatiosa ființă pamantă. Elu și trăindu chiaru, viață numai pentru sine. Elu nu scie, că frumosulu săore la declinul dălei unde se duce și unde petrece preste nopte?... Era în demanța acea viață, candu se desceptă omulu muncitoru, nu scie, de unde vine, ca să anunțe moritorilor trecerea noptii și se le dă de scire că a venit tempulu rugăi de primărire! Omulu în astă deplorabilă stare nu scie, ce vră să dică tainică rezarire a luni. Cu unu ouventu elu nu poate prinde eternele legi, după cari întregu universulu merge către să finală, oțarita de Creatorul. Si cum să și pricăpă una ideea de astă inalta concepție; candu nu se poate intielege pro sine? Elu în starea ratecirei nu cunoște alte trebuințe, decât cum să și stăpânește setea și fomea nepotindu-se radică preste cele-lalte animali.

De ne vomu permite a scruta fiindă umana și mai încoło; de ne vomu aprofundă în lăintrul omului chiar: vomu zari spiritul lui orbecandu într'o grozava intunecime, d'in care elu, neajutat de nime, nu va potă est în veci! O cătu de nefericită este moritoriu în starea acăstă! Idealul său este în agonie. Destinul lui se amenea cu unu ultimu reflectu alu lampai, ce si-arunca, pana a nu se stingă, cele d'in urma licurii! Ventul de tomna șiuiera teribilu, ca să adormă și să amortiesc schintea divina pusa în omu chiar de Domnédie! Spiritul lui dorme somnul mortii, pentru că să nu se mai descepte în vecii veciloru. Omulu dar' lasatu de sine singuru, pre acestu pamantu ar' rateci si s'ar' perde.

Dar' să presupunem pre unu momentu, că ar' tră trupesc: totu-si elu n'ar' sci, cine este? de unde vine? cine l'a facutu și pentru ce trăiesc elu pre acestu pamantu? Intrebări aceste-a, de cea mai inalta concepție, de la a caroru norocosa resolvare aterna fericirea omenescă în genere și a poporeloru în specie. Omulu dar', că să potă portă numele de omu în sensu eminenț, ar lipsa de conducători în lumea astă-să, cari să-i indice calea virtutiei. Judecandu cestiunea d'in punctul de vedere alu importanței, mi-se va permite d'a atinge măcaru și în lineaminte generali despre conducătorii, cari au să indice omului calea virtutiei.

Asă dar' unul d'in cei mai de aproape conducători pre calea virtutiei în lumea astă-să sunt:

1. Parintii. Cine d'in noi nu scie, cătu de nepotintiosu vine omulu pre lume? Si era, cine d'in noi nu scie, că avandu elu parte de una adevărată educație, se avena pana la sublimitatea ființei sale; numai una bună educație poate pune la lumina ideala omului. Micul copilas în primul momentu la sosirea sa în lume dă cele mai evidente semne de a lui nepotintios. Elu începe a plange, semnu învederatu, că are lipsă de ajutoriu străin. Elu la celu mai d'antău începutu alu vîntii sale se gasesc între două drumuri. Elu nu potă să-si fie mentoru, și astfelui reclama ajutoriul parintescu.

Parintiloru, arătă calea astă-să, a virtutiei, copililor vestri, mergandu voi înșine mai antău pre aceasta cale frumosă, ca ei să aibă, ce imită. Feriti pre copilii vestri de calea perirei, ca să nu cada a supravezută blastemului. O, parintiloru, ce mare indatorire vă luati a supraveze în momentul, candu a vrătu bunul Domnédie să ve facă tata și mama, căci de la împlinirea verii neîmplinirea acestei indatoriri aterna fericirea ori nefericirea omenescă în genere și a poporeloru în parte.

Cultivati in fetii vostru schintea divina, facultatile spiritului. Saditi in ei temerea de Domnedieu si dragostea cätra de-a propele. Nisuiti-ve a-i apropiä de dñe'sa Saluatorului: „Fiti deseversiti, precum si Tatau vostru celu cerecru deseversitu este.“ Plantati in ei de tempuri moralitatea si religiositatea, complexul toturor virtutilor spre ajungerea scopului finalu! Cu unu cuventu faceti-i apti, ca së-si subordineze lucrările loru la ordinea moralala a lumiei!

Educatiunea cea buna, crescerea copiiloru, stimati auditori, este maestri'a maiestrielor, oper'a operelor. Educatiunea garanteaza bunulu traiu alu omenimei. Educatiunea radica pre omu preste cele-lalte animale si lu aprobia de celu ce l'a facutu. Parintilorul pentru cuventulu, că ati devinutu tata si mama, a dou'a ora ve dicu, că aveti una sinta indetorire mai antâiu facia cu Domnedieu, apoi cu marea societate omenesca, a cresce pre copiili vostru asiè ca mai tardiu së fia apti pentru chiamarea, cs-i accepta in vietia ca membri ai familiiei, statului, bisericei si nationalei. Da, Domnii mei, pentru că tocmai aici este cestiunea de apretiatu.

Privindu inse mai de aproape vieti'a omenesca, vomu baga de séma, că mediele, de cari potu dispune parintii, sunt cu multu mai marginite, decat së pota corespunde macaru cătu de pucinu scopului preatinsu. La unii parinti seraci'a, la altii nesciinti'a, si la altii alte treburi sunt causa'a, că ei singuri nu sunt in stare së-si dë semeniloru loru una crescere, carea së asigure ajungerea scopului finalu. Parintiloru daru le sare intrajutoriul scol'a. Asiè daru, ce nu potu completa parintii in crescerea filorloru, implusesc scol'a cu cea mai mare bucuria.

Cestiunea cetății Fiume.

Dupa „Hon“ membrui fumani ai deputatiunei regnicolare, esmisa pentru regularea raportelor intre Fiume si cele lalte tiere a le cöronei magiare, presintara deputatiunei projectulu urmatoriu:

1. Cetatea Fiume cu cerculu seu de adi formëza unu corpu separatu tienetoriu de ecor'a unguresca.

2. D'in acësta pusetiune autonoma urmeza, că numai cetății Fiume i compete dreptulu de a si regulă raportele sale legislative si administrative facia de imperiul magiaru.

3. Fără ea inse së se prejudece acestui dreptu, se decide, ca potestatea legislativa si executiva exercitandu-se prin diet'a si ministeriulu ungurescu, së fia comuna.

4. Fiume tramete in intielesulu legii, unu deputatu la diet'a unguresca.

5. Cu privire la statorirea administratiunei sale autonome jurisdicțiunarie Fiume si-reserva dreptulu de a-si era, in intielesulu legii, unu regulamentu, susternendu-lu pentru a fi inarticulatu.

6. Se statoresce dreptu principiu, că comunitatea este indreptatista a-si potè alege ca insa si presiedintele si tote organele sale.

7. Comunitatea si va conduce independinte, intre marginile legii si ale regulamentului, administratiunea interna.

9. Comunitatea corespunde nemediulocit u organele guvernului si cu jurisdicțiunile tierrei.

9. Cu privire la diferinti'a limbii si la alte impregnări, Fiume si-reserva dreptulu, de a inchia cu legistatiunea magiara conventiuni coresponditorie in privint'a administrarei justitiei in venitoriu; pana atunci d'in punctulu de vedere alu oportunitatii, voru remanè, in modu exceptionalu, raportele justitiei actuali, pana ce adeca cetatea Fiume va despune in privint'a straformarei si regulariei loru definitive.

10. Comunitatea conduse si eserita inspectiunea asupra toturor scoleloru sustenute ori insiintiande prin dins'a, si este indreptatista a introduce regulamente si reforme. In Fiume nu potu susta, fără invoirea cetății Fiume, vreuna scola. Limba invetiamantului o determina comunitatea.

11. Adausurile de contributiune si cele pentru desdaunarea pamantului së voru sterge.

12. Limba oficiala a comunitatii si a organelor sale va fi cea italiana, si o va intrebunti si facia cu organele guvernului.

13. In intielesulu art. de lege XXVII. §. 51. d'in 1848, Fiume ca portu marinu se va elibera de tote obligatiuniile militarii.

14. Dupa inarticularea loru, aceste concluse se voru pune numai decat in valore.

Pest'a, 20. maiu, 1869.

Subsemnat: A. Randieh, A. Giachich, J. Mayer, L. Adamich.

„Századunk“ impartesiesce si propunerile deputatiunei croate in privint'a Fiume.

Deputatiunca croata protesteza, că Fiume ar' si o parte a coronei s. Stefanu cu totulu deosebita si independenta de Croati'a.

Deslegarea intrebării fumane se baséza, dupa propunerile deputatiunei croate, pre urmatorile determinatiuni:

1. Guvernatorulu d'in Fiume së fia totu deodata si comitie supremu alu comitatului Fiumanu.
2. Poterea guvernatorului fumane se estinde numai a supr'a afacerilor comune atsitu fumane, cătu si ale litoralului croat; firesce presuponendu, că acësta propunere se va accepta.
3. Titlulu acestui guvernamentu ar' si: guvernulu reg. magiaru pentru cetatea Fiume si litoralulu croat.
4. Totu litoralulu dimpreuna cu Fiume porta numirea de „litoral magiaro-croatu.“
5. Administratiunea si ducerea in deplinire a toturor afacerilor autonome, o conduce in prim'a instantia cetatea Fiume si si-alege de limb'a oficiala ace'a, carea o va astă de bine; instantia a dou'a si ultima o formeza in aceste afaceri regimulu d'in Zagrabia, ingrijirea de justitia in instantia a dou'a se administreaza prin tabul'a septemvirala d'in Zagrabia.
6. Guvernatorulu d'in Fiume se va denumi de către Maestatca Sa la propunerea Banului si sub contrasemnarea ministrului presedinte comunu.
7. Guvernatorulu d'in Fiume se va platì d'in fondulu autonomu alu Zagrabiei.
8. Guvernatorulu d'in Fiume are ea atare locu si votu in cas'a de susu a dietei comune, er' in diet'a d'in Zagrabia ca comite supremu.
9. Fiume va fi reprezentata, cu privire la afacerile ei autonome, prin doi ablegati in diet'a d'in Zagrabia, cu privire inse la afacerile comune va fi reprezentata prin unu ablegatu alesu nemedin-locitu.

NOUTATI STRAINE.

Famele d'in Ispania sunt triste. Poporulu s'au revoltat in cele mai multe părți ale ticeri. Resbelul civil s'a inceputu. Sunt mari calamitătilor unui resbelu civil; si eci ce au condusu situatiunea in prapasti'a resbelului d'entre frati, voru fi condamnati in veci prin tribunul opiniuncii publice si alu istorici nepartiali.

Prim, Serrano si consocii loru au credintu, că man- tuindu poporulu de sierpele tiranu si veninosu, de despotismulu secularu, ei sunt indreptatisti a prepune vointi'a si tendintiele loru suveranitatii poporului, si candu poporulu au proclaimatu republica, eca mai ratiunale si corespondientia forma de statu, ci au inauguratu monarcia se dice că numai pentru ca ei së pota domni.

Dar' poporulu, au observat, au sentitu tendintiele despotice, si amaretiunea lui a eruptu in rescola, intr'un teribilu resbelu fratiesc. Si cum, prin ce au intempiatu guvernul constitutiunalu acësta calamitate? Prin suspinderea toturor libertatilor constitutiunali. Republicanii au protestat si au esit'u d'in camer'a tierii, pentru a se pune in fruntea rescolatiloru.

In momentulu candu republicanii renunciara d'a remanè si mai departe in camera, Prim li atrase atentiunea la gravitatea situatiunei: „Arare ori cuventul in acësta — dîce elu — camera sub una asiè impressiune a emotiunei si a dororei. Consciinti'a mea este inso leniscita, si dorerea mea nu e productulu periceliloru, caroru-a este espusa patri'a mea, dar' me intristéza calamitătile ce o ranesc asta-di, si cari voru dura pana atunci, pana candu va curge resbelul ucigatoriu de frati. — Mi-pare rêu de retragerea minoritatii, si daca contrariulu loialu potu së dèe suatu, eu o asiu rogă së nu se retraga, retragerea ne aru aruncă in focul unui resbelu civil. — Eu m'am luptat totu de un'a cu cea mai mare incordare pentru evitarea unui atare resbelu. N'am proniciat de candu s'a deschisu cortesulu nece una cuventu, prin care së fiu vatemata minoritatea. Dreptu ace'a o rog, së cumpleasca bine, ce face, si së nu aduca pre guvernu in pusetiunea estremitatii de a considera de inimici pre membrui minoritatii, candu acesti-a aru deveni lipsiti de caracteriulu si imunitatea deputatiloru. Intr'un situatiune ordenaria mesur'a acëst'a ar' si pre rigurosa; dar' candu patri'a stă sub armă, candu trupele rescale sunt conduse prin deputati d'in minoritate, atunci ce insemnă retragerea minoritatii? Acëst'a insemnă, că or' aluptei a batutu. Rogu a trei-a ora pre minoritate, së incete de a inainta pre calea acëst'a; pentru că ea scie bine, că libertatea nu va peri in manile mele. Mi-aru parè reu, daca m'asiu vedè silitu së respondu la fieru cu fieru si la focu cu focu. De altintre guvernulu va da séma despre saptele sale.“

Prim inchia dicandu: Să traescă libertatea!

S'au formatu mai multe comitete revolutiunarie. — Comitetulu d'in Cataloni'a emise proclamatiunea urmatoria: „Cataloniani! Intindeti juntei spriginulu vostru celu mai energiosu. Fiti convinsi, că este impossibilu së remanemu in stadiulu presintu alu amagirei si degradatiunei, si candu patri'a este in pericolu, detorinti'a sia carni-a este a-si sacrifică si ultim'a picatura de sange. La armă!“

Onorate Domnule Redactore!

Vinu a ve roga së binevoiti a dà leeu in colonele pretinutului diuarii ce redigeti, urmatorielor afer: Dupa ce s'au facutu repetite provocari cätra Rv. Domnul Vicariu Gregoriu Moisilu, ca së dèe ratimi despre administrarea banilor adunati pentru a se redică unu monumentu fericitului M a r i a n u, si dupace nici dsa nici altulu d'in cei ce se bucura de increderea dsale n'au aflatu de bine a respunde ce-va la acele provocari, in interesulu chiarificarei opinionei publice, astu de lipsa a dà o deslucire despre starea asid numitului fondu Marianu.

Diu Vicariu a datu ratiuni despre numitulu fondu in siedint'a d'in 23 fauru 1869 a comitetului administratori de fondurile scolare. Ratiunea e compusa pana in a. 1864. Sum'a incursa pana in acelu tempu, dupa ratiuni, e 565 fl. 91 cr. v. a. d'in acësta suma s'au cumperat cărti pentru bibliotec'a Mariana de 96 fl. 98 cr. v. a. Restul e 468 fl. 93 cr. partea cea mai mare in obligatiuni si pucini in bani ga'a.

Că dlu Vicariu n'a respunsu mai inainte, cum a administratua aceea fundatiune, nu e da a se presupune, că dora d'insulu si-ar' fi intinsu man'a la aceea avere comună, cau'a e alt'a. Rogu inse pre onoratulu publicu së binevoiesca a nu ne astringe së-o spunem, că-ci de-sf aceea cau'a e de interesu national, inse intre impregiurările de facia noi celu pucinu cugetâmu, că ar' fi mai bine së mai remana asiè, pana la alte tempuri mai favoritorie.

La cele ce serie corespondintele d'in comitatulu Clusiu in nr. 107 alu Federatiunei observu numai atât'a, că inteliginti'a d'in Naseudu traesce in aceea convingere, că scie ce are de facutu fără a capetă indrumare de aiurea, comitetulu ei lucra dejă de doue septembane in cau'a fitorei adunari a asociatiunei; er' incătu pentru portarea sa facia cu Vicariulu districtuale inca crede, că e maiorenă, deci multimesc de svatulu fratiesc.

Primiti onorate domnule Redactore ascurarea deosebitei mele stime.

Naseudu in 5 octobre 1869.

Maximu P o p u,
membru comitetului administratori de fondurile scolare.

VARIETATI.

** (Diuarul „Levant Herald“ publicu unu documentu interesantu,) a nume testamentulu politiciu alu lui Fuad Pasia, adresatu Sultanului in forma de epistola si scrisu in Nizza la 3. ian. 1869. Eca căte-va d'in consiliile ce Fuad le dă Sultanului: Provedinti'a, Sire, ti-a datu una misiune glorioasa, care inse numai atunci o vei pota impleni, daca te vei convinge mai antâiu, că imperati'a otomana este amenintiata de unu periclu forte mare. Numai una rumpere totala cu trecutulu, ne poate aperi de una catastrofa. Toti au inaintat, numai noi am remas. Noi ni poate ajută numai unu progresu rapede.

Noi trebuie së avem atâtea parale căte are Anglia, atât'a cultura căta are Francia, atât'a soldati căti are Rusia. Noi trebuie së ne transformâmu tote institutiunile politice.

Cu privire la relatiunile noastre externe sum de convingere, că Anglia ni va fi cea mai sincera alata. Mai bucurosu m'asiu invoi së pierdu căte-va provincie, decătu amiceti'a Angliei.

Francia trebuie së o crutiâmu, că-ci tocmai asid ne poate folosi pre cum si strică. De iubirea ei pentru ideele cele mari, ne vomu folosi, daca si noi vomu scrie pre standardele noastre asemene idee. — Ajungandu la Russi'a dice, că prin sorteia ei ea e avisata la resarit, si pentru ace'a ea este unu inimic constantu alu Turciei. Deca asiu fi eu ministru rusescu, dice Fuad, asiu pune tota lumea in miscare! pentru a potè occupa Constantopolulu. Unu resbelu civil in Europa si unu Bismarck in Russi'a, potu së schimbe cu totulu starea de adi a intregei lume.

Trecundu apoi la politic'a interna, elu pretinde deplina egalitate intre tote poporele si religiunile. „Numai daca se voru unii toti orientali in fratiștate, pot së subseste Austria. Unitatea se baséza pre egalitatea toturorul-a — ast'a are së fia formul'a Turciei noue, — altu-cum statul otomanu se va nimici nesmintita.“

** Cetim in „Telegrafu,“ că adunarea scurale a Mediasului nu voiesce së alega comisiune pentru consemnarea poporului, fiindu-că instructiunea ministeriale i-s'a tramesu, in contr'a legii de nationalitate, in limb'a magiara, neintilesa de adunare. Asemenea s'au refusat si se respunde d'in averta sasescă spesele pentru justitia si administratiune.

** (Multi amici publica). Subscrisulu adunat multiamita urmatorilor pre stimati Domni pentru ajutoriul ce binevoira a-mi dà cu scopu ca së-mi potu continua cursulu studielor, si a nume On. D. Georgiu Popu, fostulu jude orfanalu d'in Basesci, 10 fl., revidis. D. Teodoru K ő vár y, directore gimnasialu in Beiusu, 5 fl.; on. D. Mihai B rendusianu, 5 fl. Rogu pre aceste onorabili Domni së binevoiesca a primi ferbinte mea multumita. Beiusu, 8 octovre 1869. Stefanu A chiu, m. p. studinte in clasea VIII.

* * (Cara cu etagiu pentru drumurile ferate.) Se scie de comună, că în una fabrică din Paris se găsesc mai de multu tempu cara cu etagiu pentru calile ferate. Societatea din Viena a calii ferate de sudu încă și-a procurat unu caru d'acoste; carul are în partea din giosu 78 locuri de sediutu, și încă de class'a I, II și III-a. Carul numai cu putieni e mai înalt ca ale noastre.

Sciri electrice.

Berlinu, 8. oct. Ministrul de finanțe a prezentat camerei unu proiect de lege în caușa unui împrumut de 13 milioane taleri; cu care suma se voru licheni apoi cuponele obligațiunilor de statu; a prezentat și bugetul pe anul 1870, constatandu unu deficit de 5,400,000 taleri.

Viena, 9 oct. Imperatul va călători în oriente între 24 și 25 oct. Admiralul Tegetthoff cu trei năoți de resbelu va accepta la Varna pre monarcul M. Savava petrece cinci dîle în Constantinopol, după ce va trece la Egiptu. Dupa deschiderea canalului de Suez va vizita Atenă și asiile va renunța pre la Triestu. Conte Andrassy și Taffe încă voru fi în suita Maj. Sale. Spesele călătoriei sunt calculate la 500,000 fl.

Viena, 9 oct. Conte Vratislav, unul din cele demnitarii curții imperiale și consiliarii de manipulație la Bancă de Viena s'a sinucis. Cauza se dice a fi fostu marile pierderi ce le avu la Banca, și anume sumă de 700,000 fl.

Viena, 9 oct. Imperatul și principalele de corona alu Prusiei și-au exprimat în modul celu mai sincer dorințile reciproce pentru deplină restituire a relațiunilor amicabile între Austria și Prussia.

Berlinu, 9 oct. Consiliul Kudell va călători la Cairo ca membru alu comisiunii internaționale, ce se va întruni în 1 nov. la deschiderea canalului de Suez.

Madrideru, 9 oct. În Saragossa fău una batalie inversiunată între trupe și voluntarii cari nu voiau să depuna armele. Rescoala fu surgumata energiosu.

Praga, 9 oct. Dietă a acceptat legea restricția la liberă imparțire a posesiunii fonciarie.

Viena, 9 oct. Principalele de corona alu Prusiei și călătorită de la Venetia. Mai mulți din suita principelui fura decorati eu orduri.

Parisu, 9 oct. Cu ocazia turburărilor provocate de către lucrătorii din Albin, 14 persoane fure omurite, și 22 vulnerate. Portarea lucrătorilor e încă tota amenintătoare, deci s'a cerutu unu ajutoru militaru din Toulous.

Zagreb, 11 oct. Dietă d'aci a decisu a se adreță ministrului presedinte una întrebare a supr'a cestiunii padurilor co-nfiniție și înlocuirea literilor circile cu cele latine.

Graz, 11 oct. Vosnyák interpelează guvernul cu privire la întrunirea tuturor slovacilor în una provincie.

Bursa de Viena de la 11. oct..

5% metall.	59.80	Londra	122.90
Imprum. nat.	69.—	Argintu	120.25
Sorti d'in 1860	94.10	Galbenu	5.83
Act. de banca	7.1.—	Napoleond'or	9.81—
Act. inst. cred.	252.75		

Locu deschis. *)

Comană superioră, în 7 oct. 1869.

Stimate Domnule redactore!

Binevoiti a dă locu în colonele stimatului nostru diuariu „Federatiunea” următorilor:

Me astu indemnătă a face cunoștu onoratului public cetitoru starea tractului Venetian facia cu ticalosulu de Georgiu Popu Gridanu, judele procesuale alu aceluia, cu atâtă mai tare, cu cătu am cetețu în diuariul „Albină”, că s'a facutu confuziune între criminalistul mentiunat și între onoratulu Domnu Mateiu Popu Gridanu, fostul asesor la tabulă regia în Tergulu-Mureșului și deputat în dietă spirata, precum și a chiarifică, cum că cele dîse de respectivul Georgiu Popu Gridanu în articolul său din 5 septembrie, nr.

*) Pentru cele publicate sub aceasta rubrica, Redactiunea nu este responditoria decât fatia cu legile de presă.
Red.

99, alu acestei foile relative la person'a juristului de buna speranța Iacobu Popenieciu sunt scornurile cele mai infernale, scodite numai de una persona ca cum este Georgiu Popu Gridanu, omu fără naționalitate, caracteru si Ddieu. Ce se atinge mai pre largu la articolul său mentiunat referitor la tenerul juristu, lu provocu pre acēstă, ca să escuse publice și să respingă cu demnitate insultele a supr'a sa improsocaté în modu infamă. Înse nu potu să nu amintescu si ace'a spre a dovedi onor. publicu cum că în adeveru acele-a sunt minciune scornite, de-ora-ce Dlu Georgiu Popu Gridanu a disu atâtă cătra mine, cătu si cătra bravului teneru, singurul conducătoru alu Romanilor din Comană pentru Baritiu, Georgiu Halmagianu, adjuncțul său, precum si cătra alti barbati stimati, că de cum-va Popenieciu i va mai areta faptele sale, si-va procură martori falsi d'entre maghiari cu vre-o căte-va măsură de vinăsu, ca să jure în capulu acestui-a, cum-că l'ar fi audiu, că ar fi vătematu regimul, ma chiar' si pre m...., cu ocazia unea alegerilor deputatului dietale, prin o vorbire tienută cătra poporu, firesce tote aceste-a numai ca să-lu înfrice de a descoperi faptele sale marsiave atâtă antinatională, cătu si immorală.

Înse nu si-a gasit omulu, pre care să-lu pota înfrică, de-ora-ce inim'a de Romanu a acestui teneru nu este asiile de timidă, după cum cugeta Dsa si afara de ace'a, cum că astfelu de expresiuni nu a vorbitu acestu teneru, candu va cere necesitatea, va documenta preotimea intregă, intielegintă precum si totu poporul alu acelor trei tracturi, carl lu incangurău si ascultău cu placere, candu li-a vorbitu la alegeri cu scopu de a resfrange assertiunile minciinose a le Ungurilor, cari diceau, că de voru tienă Romanii cu Benedek, li se va dă nemesisugul, numai ca să-i pota îndupla de a nu vota în favorul demnului si meritatului barbatu de națiune Georgiu Baritiu.

Deci voiescu a trece mai de aproape la obiectu. În 14 septembrie a. c. se intrună comitetul central districtual, unde între altele se aduse pre tapetu caușa Dlu jude tractuale, Georgiu Popu Gridanu, prin Dlu advocațu si membru alu comitetului Iosifu Puscaru interpellându pre membrii acestui-a, că au cunoștință despre articolul aparutu în „Federatiunea”, nr. 93, subsemnatu de Dlu juristu Iacobu Popenieciu, ce se referesce la person'a concernintei jude procesuale, si care respandesc desonore Districtului si comitetului; după care interpellătine, immanuă capitanolui supremu si presedinte ad hoc vre-o două-dieci de areștari său adeverintie de la mai multi oameni d'in tractulu respectivului jude, precum si o rogare îndreptata către comitetu, care cuprindeă mai multe fără-de-legi, comise de Dlu jude procesuale Georgiu Popu Gridanu, subscrise de v'o 30—40 de inteligenți si fruntași ai tractului, in care a domnitu respectivul jude procesual, in urmă caror'a fară de a se cete se incinse o desbatere seriosa, după care facandu-reverendissimul Domnul protopresbiter Ioan Metianu propunerea, ca de ocamdata să se transpună în altu tractu, ca asiile, ne mai avandu poporul frica, să se pota mai usori eruă adeverul, si să se leagă una comisiune mistă d'in preuti si mireni spre a cerceta starea lucrului si a reportă comitetului rezultatul cu ocazia unei cele mai de aproape intruniri, candu apoi de voru fi cele areteate adverse, să se radice cu totul d'in postu, care propunere radicandu-se la votu, se primă cu majoritate. In fine dîse capitanolul supremu, că transpunerea să se intempe numai după asentarea, ce se va face d'in 4 pana inclusiv 6 octobre a. c., candu apoi se voru decretă membrii comisiunei cercetatorie disciplinare, cari membri sunt Dlu fiscalu Basiliu Alutanu si Dlu preutu Ioan Comisia din Zernesci.

Așentarea s'a seversu, membrii comisiunei nu s'au decretat si respectivul jude procesual totu funcțiunăză ca atare in tractulu de pana acum, cu tote că a două dă după comitetu, fiindu incusat de mai înainte pentru crima de insigilări si falsificarea listelor de sortire (asentare), a esfatu modo incognito una comisiune cercetătoare compusa din patru membri, si afându rasurile, a luat listele si le-a dusu la Fagaras, escortandu comisiunea si pre cumanatul respectivului iude, Notariul Venetiei-Inferior, Georgiu Stoica, ca complice la ace'a crima, care totu-o-data este clericu absolutu si aspirante la preutie, pre care l'a tenu în inchisoare vre-o 9 dîle, pana se constată fapt'a si sosi cumanatul său Georgiu Popu Gridanu, care vediendu esită la lumina faptele sale si că pandurii vinu spre a-lu duce la judecătoria să-si dă semă de faptele sale, o tulă la sanatos'a, luanu-si refugiul la tabula regia din Tergulu-Mureșului, după cum a marturisit Dsa la reintorcere, spre a medici delegație si asiile firesce absolvire, aducandu cu sine una cedula de la speditură tabulei regie, in carea stă, că in adeveru a inaintat una suplica acolo. Dara noi nu credem nici de cum, că Inolit'a tabula regia va aperă pre unu astfelu de omu criminalistu, si apelăm la sentință de dreptate alu acelora barbati, caror'a li este concredintă justiția, ca să ne radice de pre capu pre acestu tigru, care fără răsunare are cetezarea a se numi pre-

sine Ddieu tractului său si că nime nu-lu va potă trage la respondere ori ce va face, dicindu, că legile sunt date pentru Domnii si nu pentru prosti, si ne rugămu în numele binelui tractului întregu, alu adeverului si dreptății, ca misieli lor si ticaloseloru să li se pota pune odata capetu, să-lu radice cu totul d'in postu si să lu pedepseasca după legile acestui statu constituționale amesurat faptelelor sale răsunose, cu atâtă mai tare, cu cătu, tote cele dîse in articolul trăsăritu si subscrisu de juristul Popenieciu, de-să sunt bagatele, precum si alte fapte mari sunt dejă constatate.

Ne mirămu si de trei ori ne mirămu, că cum mai potu figura mentiunatii in oficie!!! si ore pana candu va ave de a mai suferi bunul si fragedul nostru popor? Înse credem, că judecătoria districtuala nu va dă dilelor rindu, ci ne va mantu cătu mai curendu de respectivii, ca să mai pota inca odata poporul liberu a reusflă, că ci la d'in contra va fi judecătoria responsabile, de-ora-ce poporul atâtă este de infuriat contra d'insului, incătu mi dan parerea, că se voru intemplă lucruri neasceptate, fiindu că esidu respectivul jude procesual in comună mea. Comană superioră, pentru ca să depuna d'in oficiu pre judele comunale, sa alungatu de popor si abid scapă cu fug'a, urmarit pana afara de comuna.

Nu potu să nu observu, că respectivul jude afara de mentiunatul juristu m'a acusatu chiaru si pre mine, că am vătematu regimul, capitanolul supremu si altele, fară de a fi avutu eu bataru idea despre asiile ce-va, si facandu eu una aretare contră Dsă, pentru calumnia, si vediendu Dsa, că nu si-pote cascigă nice unu martor falsu d'entre poporenii mei, intre cari afirmă, că m'asiu si esprimatu in sensulu mentiunat, si totu de odata vedindu-se intre Scyla si Charybde, acusatul in mai multe privinție, m'a rogatu in presentă a patru persone respectivite, cu cuvintele: „Parinte dragă, fi bunu aida retrage-ți incusa, că ti-platesti tota spesela; că-ci ti-marturisesc, că am facutu-o d'in mania fiindu forte necasită, cu getandu, că incusandu te mi-vei dă pace pre venitoriu, hai parinte, că-ci ti-marturisesc, că cele arătate de mine sunt totu flăcări.”

No, ce dovăda mai buna de cătu acēstă poate ave on. publicu cetitoru despre caracterul respectivului jude? si dechiaru apriatu pre onoreea caracterului meu preotescu, cum că tote assertiunile Dsă despre unul si altul sunt scornurile si mintiuni infame, precum si insuși Dsa Georgiu Popu Gridanu este unu calumnatoriu si mintiunosu si nu credu, că in totu districtulu Fagaras si ulu-i se va potă afă una persona, ca să-mi contradică. Me miru de impertinentia si nerăsunare sa, că indrasnește a trage cu sine si pre altul in jocu, că ar fi vătematu pre Pră S. Sa; inse asigură pre on. publicu cetitoru, că cătu mai curendu se va documenta in publicu contrariul; dara să si on. publicu cetitoru, că acestu omu a insultat preotimea întrăga si d'impreuna si pre Pră S. Sa, care procesu nice pana astă-di nu este finit, cu tote că insultele s'au documentat prin adeverintie scrisă si subscrise propria manu, precum si prin una comisiune, inse credu si nu me indoiesc, cum că Pră S. Sa bunul meu parinte Andrei baronu de Sia guna nu va lasa fără de satisfacere pre acestu omu calumnatoriu fără Ddieu si legă.

Ioan Greava, parou gr. or. in Comană superioră.

Annunț bibliografic.

VOCABULARIU

Italiano-Romanu, Francese-Romanu

si

Romano-Italiano-Francese.

Cu trei tractate gramaticale si cu adaugerea numelor proprii celor mai principale.

Prelucratu de

L. L. Frollo.

Profesorul la gimnaziul Carolu I. in Brailă.

Tota opera, formandu trei volume mari, va apară in 8° mare, cu litere compacte, in 10 fascicule sau aproape, cuprindindu fiecare fascicul cîte 10 cole.

A esti de sub tiparul volumului I, adeca partea italiano-romana, primul opus lessicografic pentru limb'a italiana in limb'a romana. Acestu volumu cuprind patru fascicule, d'entre cari ultimul are 12 cole.

Se poate procură de la Librari'a „Aigner et Rautmann” (Pest'a, Waitznergasse, Hôtel Nation.)

Pretiul pentru Austria fără portu 8 fl. 40. val. austr. In România se poate cascigă de la autoru (Brailă, Strad'a Masinilor Nr. 4) cu pretiul de 21 lei noui portulu necomputat.

Proprietariu si editoriu: Alessandru Romanu. Redactoru responditoru interim.: Ionu Porutiu.